

İNSAN HAKLARI HUKUKU

YETKİN
YAYINLARI

ÖDEMELİ İSTEME VE GENEL DAĞITIM

YETKİN Basım Yayım ve Dağıtım A.Ş.

Strasburg Caddesi No: 31/A 06430 Sıhhiye / ANKARA

Tel : 0 (312) 231 42 34 (35) – 232 03 43 Faks: 229 87 85

Şube: Abide-i Hürriyet Cad. No: 158 34381 Şişli / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 234 50 56 (57) Pbx Faks: 0 (212) 234 50 58

e-mail: yetkin@yetkin.com.tr <http://www.yetkin.com.tr>

Yayınevi Sertifika No: 13974

Yayın Kodu: ISBN 978-605-05-1823-8

© Yetkin Yayınları Mart 2024

Dizgi: YETKİN Elektronik Yayımcılık Sistemleri

Baskı: YETKİN BASİMEVİ

Kâzım Karabekir Caddesi No: 95/7-8-10

Tel: 0 (312) 341 00 06 06060 ANKARA

Matbaa Sertifika No: 13989

Prof. Dr. Hasan Tahsin FENDOĞLU

Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Anayasa Hukuku Anabilim Dalı

İNSAN HAKLARI HUKUKU

Genişletilmiş ve Güncellenmiş

3. BASKI

Ankara, Mart, 2024

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ BASKI İÇİN ÖNSÖZ.....	5
------------------------------	---

BİRİNCİ KISIM: GENEL OLARAK İNSAN HAKLARI

BİRİNCİ BÖLÜM: KAVRAMLAR, NİTELİKLER VE TARİHSEL GELİŞİM

İNSAN HAKLARI KAVRAMI, NİTELİKLERİ VE GELİŞİMİ:	22
A. KAVRAMLAR:	22
B. İNSAN HAKLARININ GENEL NİTELİKLERİ:	29
C. İNSAN HAKLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ:	31
1. İlk Çağlar:	31
2. Ortaçağ'da özgürlük anlayışı:	33
3. Yeniçağ'da özgürlük arayışı (XVI-XVIII inci yüzyıllar):	33
4. Yakınçağ'da Özgürlük Arayışı (Batıda insan onuru kavramının ortaya çıkışı):	34
5. Tanzimat Döneminde Osmanlı'da Temel Hak ve Özgürlükler:	34
6. XXI 'inci Yüzyılda Meydana Gelen Gelişmeler ve İnsan Onurunun Korunması:	38
7. Hak ve Özgürlüklerle İlgili Sonuç ve Değerlendirme:	38

İKİNCİ BÖLÜM: İNSAN HAKLARININ YASAMAYA KARŞI KORUNMASI:

I. İNSAN HAKLARININ SOYUT NORM DENETİMİ (AYM'YE AÇILAN İPTAL DAVALARI) YOLUYLA KORUNMASI:	42
II. SOMUT NORM DENETİMİ (İTİRAZ VEYA DEFİ YOLU) (1982/152):	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İNSAN HAKLARININ YÜRÜTMEMEYE (BÜROKRASIYE) KARŞI KORUNMASI: HAK ARAMA KURUMLARI/KURULLARI

I. TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU (TİHEK)	60
II. KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI VE KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	83
GİRİŞ:	83
I. BİRİNCİ AYRIM: ULUSAL MEVZUAT:	84
I. ANAYASA VE TEMEL KANUNLAR:	85
II. SEKTÖREL DÜZENLEMELER:	86

III. CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ (CBK):	86
IV. YÖNETMELİKLER:	86
II. İKİNCİ AYRIM: KİŞİSEL VERİLERLE İLGİLİ	
ULUSLARARASI MEVZUAT:	87
III. ÜÇÜNCÜ AYRIM: AMAÇ, KAPSAM VE TANIM:	87
IV. DÖRDÜNCÜ AYRIM: KİŞİSEL VERİLERİN	
İŞLENMESİNDE GENEL İLKELER:	88
V. BEŞİNCİ AYRIM: KİŞİSEL VERİLERİN YURT İÇİNE VE	
YURT DIŞINA AKTARILMASI:	90
VI. ALTINCI AYRIM: VERİ SORUMLUSUNUN	
AYDINLATMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ:	91
VII. YEDİNCİ AYRIM: VERİ GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN	
YÜKÜMLÜLÜKLER:	92
VIII. SEKİZİNCİ AYRIM: VERİ SORUMLUSUNA BAŞVURU:	93
IX. DOKUZUNCU AYRIM: KVKK'YA ŞİKÂyet VE	
İNCELEMENİN USUL VE ESASLARI:	93
X. ONUNCU AYRIM: VERİ SORUMLULARI SİCİLİ:	94
XI. ONBİRİNCİ AYRIM: SUÇLAR VE KABAHAHLAR:	95
XII. ON İKİNCİ AYRIM: KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA	
KURUMU (KVKK):	96
XIII. ON ÜÇÜNCÜ AYRIM: ÖRNEKLER:	103
III. CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM MERKEZİ (CİMER)	103
IV. KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU:	107

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM:

İNSAN HAKLARININ YARGIYA KARŞI KORUNMASI:

BİRİNCİ BAŞLIK:

YARGININ BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞI

I. KAVRAMLAR:	111
II. YARGI FONKSİYONU KAVRAMI:	126

İKİNCİ BAŞLIK:

İNSAN HAKLARININ ANAYASA MAHKEMESİNE

BİREYSEL BAŞVURU YOLUYLA KORUNMASI

İNSAN HAKLARININ YARGIYA KARŞI KORUNMASI:

ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU HAKKI:

I. İNSAN HAKLARI MEKANİZMALARI VE KAMU	
DENETÇİLİĞİ	135
1. Devlet gücünün sınırlandırılması	137
2. Devlet gücünün denetlenmesi	138
3. Mevcut yargı denetiminin aksayan yönleri	139
4. İdari denetimin eksik yönleri	140
5. Parlamento denetiminin eksik yönleri	141
6. Mevcut insan hakları mekanizması	141
7. İnsan hakları kurumlarının yetersizliği	144
8. Devletin bireyleri denetlemesi	145

II. ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU:	146
1. Türkiye’de AYM’ye Bireysel Başvurunun Koşulları	150
2. Bireysel başvurunun yöntemi	152
3. Kabul edilebilirlik incelemesi	153
4. Esas hakkındaki inceleme	154
5. Bireysel Başvurunun Analizi	155
III. KAMU DENETÇİLİĞİ İLE BİREYSEL BAŞVURU ARASINDA	
KARŞILAŞTIRMA	159
1. Benzerlikler	159
2. Farklar	160
SONUÇ	161
KAYNAKÇA	162

İKİNCİ KISIM: ÖZEL OLARAK İNSAN HAKLARI

BEŞİNCİ BÖLÜM: İNSAN HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI, SINIRLANMASI, KORUNMASI VE DÜZENLENMESİ

I. İNSAN HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI	170
II. İNSAN HAKLARININ SINIRLANDIRILMASI	175
1. HAKLARIN SINIRLANMASININ SINIRLANMASI:	175
2. AİHS'E GÖRE SINIRLAMANIN SINIRLARI:	177
III. İNSAN HAKLARININ KORUNMASI	178
1. HUKUK DIŞINDAKİ SINIRLAYICI FAKTÖRLER:	178
2. DEVLETİN HUKUKLA SINIRLANMASI:	179
3. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN KULLANILMASINDA SİSTEMLER:	180
IV. İNSAN HAKLARININ DÜZENLENMESİ:	180
1. YABANCI ANAYASALARDA TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN DÜZENLENMESİ:	180
2. DİĞER KAYNAKLARDA İNSAN HAKLARININ DÜZENLENMESİ:	181

ALTINCI BÖLÜM: İNSAN HAKLARI VE TÜRK ANAYASACILIĞI

I. GİRİŞ	185
II. CUMHURİYET ÖNCESİNDE İNSAN HAKLARI:	197
A. 1876 ANAYASASI ÖNCESİNDE İNSAN HAKLARI:	197
B. 1876 ANAYASASI SONRASI:	203
III. CUMHURİYET DÖNEMİ (1982 ANAYASASI ÖNCESİ)	
İNSAN HAKLARI:	203
A. 1921 ANAYASASINDA İNSAN HAKLARI:	203
B. 1924 ANAYASASINDA İNSAN HAKLARI:	203

C. 1961 ANAYASASINDA İNSAN HAKLARI:	203
IV. 1982 ANAYASASINDA İNSAN HAKLARI:	206

YEDİNCİ BÖLÜM:
İNSAN HAKLARI BAĞLAMINDA DEMOKRASİ, EŞİTLİK,
CUMHURİYET, MONARŞİ, HUKUK DEVLETİ VE
SOSYAL DEVLET KAVRAMLARI

I. DEMOKRASİ KAVRAMI.....	222
A. <i>GİRİŞ</i> :	223
1. İdeal demokrasi:	224
2. Deneyisel demokrasi (ampirik demokrasi; poliarşi):	225
B. <i>DEMOKRASİ TARTIŞMALARI</i> :	232
C. <i>DEMOKRASİ TEORİLERİ</i> :	238
D. <i>“DEMOKRATİK DEVLET” KAVRAMI</i> :	243
E. <i>TÜRK ANAYASALARI VE DEMOKRASİ</i> :	245
1. 1876 ANAYASASI VE DEMOKRASİ:	245
2. 1921 ANAYASASI VE DEMOKRASİ:	245
3. 1924 ANAYASASI VE DEMOKRASİ:	246
4. 1961 ANAYASASI VE DEMOKRASİ:	246
5. 1982 ANAYASASI VE DEMOKRASİ:	247
a. 1982 Anayasasına eleştiriler:	247
b. 1982 Anayasasında, özgürlük-güvenlik dengesi:	249
II. EŞİTLİK VE AYRIMCILIK YASAĞI	251
III. CUMHURİYET:.....	257
IV. MONARŞİ VE DİKTATÖRLÜK:	259
1. <i>MONARŞİ</i> :	259
2. <i>DİKTATÖRLÜK</i> :	261
V. HUKUK DEVLETİ:	262
VI. SOSYAL DEVLET:	265

SEKİZİNCİ BÖLÜM:
İNSAN HAKLARI VE OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USULLERİ

I. OLAĞANÜSTÜ YÖNETİM USULLERİ.....	271
1. 2017 Anayasa değişikliği öncesi olağanüstü yönetim usulleri:	272
2. 2017 Anayasa değişikliği sonrası olağanüstü yönetim usulleri:	273
3. Olağanüstü halin denetimi:	276
II. OLAĞANÜSTÜ HALLERDE ANAYASA YARGISI:.....	279
1. 2016 Yılı Öncesinde Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamelerinin Anayasa Mahkemesi Tarafından Denetimi:	281
2. 2016 Yılı Sonrasında Olağanüstü Hal İle İlgili AYM Kararları:	283

DOKUZUNCU BÖLÜM:
KLASİK HAKLAR:

A. YAŞAMA HAKKI:	289
B. KİŞİNİN YAŞAMA VE KENDİNİ GELİŞTİRME HAKKI (1982/17-1)	
İLE İLGİLİ AYM BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI:	291
B.1. <i>Usul Yükümlülüğü İle İlgili AYM Kararları:</i>	291
B.2. <i>Askerde İntihar İle İlgili AYM Kararları:</i>	293
B.3. <i>Tıbbi İhmal İle İlgili AYM Kararları:</i>	294
B.4. <i>Mağdur Statüsünün Ortadan Kalkması İle İlgili AYM Kararları:</i>	294
B.5. <i>Pozitif Yükümlülüklerle İlgili AYM Kararları:</i>	294
B.6. <i>Etkili Soruşturma Yükümlülüğü İle İlgili AYM Kararları:</i>	294
1. Cezaevinde çıkan yangın sonucu yakınlarının ölümü.- Tedbir almama ve etkili soruşturma yükümlülüğü.-	295
2. Trafik kazasına sebebiyet veren kişiler hakkında açılan ceza davasının uzun sürmesi sonucunda düşme kararı verilmesi.-	295
3. Yaşamı ve maddi ve manevi varlığı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği iddialarıyla açılan davaların uzun sürmesi.-	295
4. Kolluk görevlisi tarafından güç kullanılması sonucu hayatı tehlike geçirilmesine neden olacak şekilde yaralanma meydana gelmesine rağmen etkili soruşturma yürütülmemesi nedenleriyle yaşama hakkı ihlal edilmiştir	295
5. Kolluk görevlisinin silahlı güç kullanması olayıyla ilgili etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkı ihlal edilmiştir.	296
6. Maden kazası sonucu meydana gelen ölüm olayına ilişkin etkili ceza soruşturması yapılmaması nedeniyle yaşam hakkı ihlal edilmiştir.	296
7. Kamu görevlilerinin ihmali nedeniyle yaşam hakkının ihlali iddiasının, başvuru yolları tüketilmediği için, kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.	297
8. Hakkâri'de açık arazide bulunan el bombasının patlaması nedeniyle başvuru 1983 doğumlu çobanın sağ göz ve üç parmağında uzuv kaybı oluşmuştur.	297
9. İddia, geç tıbbi müdahale nedeniyle ölüm olduğu iddiasının değerlendirilmediği ve yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasıdır.	297
B.7. <i>Cezaevinde Yangına Müdahale Etmeye Yarayacak Araçların Yetersizliği Nedeniyle Verilen AYM Kararları:</i>	298
B.8. <i>Şüpheli Ölüm Olayı Üzerine Açılan Soruşturmanın Dava Zamanaşımından Düşme Kararıyla Sonuçlanması İle İlgili AYM Kararları:</i>	298
B.9. <i>Terör Amaçlı Yerleştirilen Bombanın Patlatılması İle İlgili AYM Kararları:</i>	298
B.10. <i>AİHM'nin Yaşam Hakkı Konusundaki İhlal Kararına Rağmen AYİM'in Yargılamanın Yenilenmesi Talebini Reddetmesi:</i>	299

B.11.	<i>İsim Ve Cinsiyet Yönünden Daha Önce Nüfus Kaydında Değişiklik Yapıldığı Gerekçesiyle Doğum Tarihinin Düzeltilmesine İlişkin Davanın Reddi İle İlgili AYM Kararı:</i>	299
B.12.	<i>Başvurucunun Çevresel Faaliyete İlişkin İddialarının Yargı Mercilerince Gerekliği Gibi Değerlendirilmemesi Konusundaki AYM Kararı:</i>	299
B.13.	<i>Başvurucunun Mahkûmiyetiyle İlgili Olarak İnternet Sitelerinde Yer Almaya Devam Eden Haber İçeriğinin Yayından Kaldırılmaması Konusundaki AYM Kararı:</i>	299
B.14.	<i>İsim Tashihi Davasının Türk Vatandaşlığının Kaybedildiği Gerekçe Gösterilerek Reddi Konusundaki AYM Kararı:</i>	300
B.15.	<i>Şeref Ve İtibar Hakkı İle Basın Özgürlüğü Arasında Denge Konusundaki AYM Kararı:</i>	300
B.16.	<i>Korunmaya Muhtaç Kişiler Yönünden Gerekli Tedbirlerin Alınmaması Nedeniyle Yaşam Hakkının İhlal Edilmesi Konusundaki AYM Kararı:</i>	300
B.17.	<i>İntihara Eğilimli Hükümlüler Veya Tutuklular Yönünden Gerekli Tedbirlerin Alınmaması Nedeniyle Yaşama Hakkının İhlal Edilmesi Konusundaki AYM Kararı:</i>	301
B.18.	<i>Yıkılarak Bir Çocuğun Ölümüne Sebep Olan Kamu Binasının Oluşturduğu Tehlikeye Karşı Gerekli Önlemi Almamak Yaşam Hakkını İhlal Etmiştir:</i>	301
B.19.	<i>Rapor Hazırladığı İçin Ölüm Tehdidi Alanın, Şüpheli Etkin Cezalandırılmadığı İçin, Yaşam Hakkı Ve İfade Özgürlüğünün İhlal Edilmesi Konusundaki AYM Kararı:</i>	301
B.20.	<i>Ölümlü Tren Kazasında Ceza Yargılamasının Uzun Sürmesi Nedeniyle Yaşam Hakkının İhlali:</i>	302
B.21.	<i>Evli Kadının Soyadı Konusundaki AYM Kararı:</i>	302
B.22.	<i>Kişilik Haklarını Hedef Alan Yayınlar Konusundaki AYM Kararı:</i>	302
B.23.	NEFRET SÖYLEMİ OLARAK KABUL EDİLEMEYECEK HUSUSLAR KONUSUNDAKİ AYM KARARI:	305
B.24.	<i>Başvurucunun Mağdur Sıfatını Taşımaması Konusundaki AYM Kararı:</i>	305
B.25.	TIBBİ TEDAVİDEN ÖNCE BİLGİLENDİRİLME HAKKI KONUSUNDAKİ AYM KARARI:	305
B.26.	<i>Zorunlu Aşı Uygulaması Konusundaki AYM Kararı:</i>	305
B.27.	<i>HIV Pozitif Olan İşçinin İş Akdinin Sona Erdirilmesi Nedeniyle Maddi ve Manevi Varlığın Korunması, Geliştirilmesi, Özel Hayata Saygı Hakları ve Eşitlik İlkesinin İhlal Edildiği İddiaları:</i>	306
C.	HAK ARAMA VE YASAL YARGILAMA HAKKI (YASAL VE KİŞİSEL CEZA, MASUMİYET KARİNESİ, HUKUKA AYKIRI KANIT), ETKİLİ BAŞVURU HAKKI.....	306

D.	İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ:	307
E.	ÖZEL YAŞAMIN GİZLİLİĞİNİN KORUNMASI VE MAHREMİYET:	309
F.	UNUTULMA HAKKI:	313
G.	KONUT DOKUNULMAZLIĞI, YERLEŞME VE SEYAHAT ÖZGÜRLÜĞÜ:	315
H.	İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ:	316
İ.	ÖRGÜTLENME, TOPLANTI- GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ DÜZENLEME, DERNEK KURMA VE SİYASİ PARTİ ÖZGÜRLÜĞÜ:	319
K.	CEVAP HAKKI VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ:	320
L.	ADİL YARGILANMA HAKKI:	321

**ONUNCU BÖLÜM:
SOSYAL, EKONOMİK VE KÜLTÜREL (SEKÜ) HAKLAR**

A.	AİLENİN KORUNMASI:	325
B.	EĞİTİM VE ÖĞRENİM HAKKI:	326
C.	ÇALIŞMA VE SÖZLEŞME HAKKI:	326
D.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ, GREV VE LOKAVT VE SENDİKALI OLMA HAKKI	328
	1. Toplu İş Sözleşmesi Hakkı:	328
	2. Grev ve Lokavt Hakkı:	328
E.	SOSYAL GÜVENLİK HAKKI:	329
F.	SAĞLIK VE HASTA HAKKI:	330
G.	ÇEVRE HAKKI:	330
H.	KADIN HAKLARI	332
İ.	ÇOCUK HAKLARI	332
K.	ENGELLİ HAKLARI	334
L.	AKIL HASTALARI VEYA ZİHİNSEL ENGELLİLERİN HAKKI	334
M.	AZINLIK HAKLARI	334
N.	BARIŞ HAKKI:	335

**ON BİRİNCİ BÖLÜM:
SİYASİ HAKLAR VE ÖDEVLER**

A.	VATANDAŞLIK HAKKI	338
B.	SEÇME VE SEÇİLME HAKKI	340
C.	PARTİ KURMA, PARTİYE GİRME VE SİYASİ FAALİYETTE BULUNMA HAKKI	350
D.	DİLEKÇE HAKKI	359

E.	BİLGİ EDİNME HAKKI VE BİLGİ EDİNME DEĞERLENDİRME KURULU (BEDK).....	360
F.	KAMU DENETÇİSİNE BAŞVURU HAKKI	400

ÜÇÜNCÜ KISIM:

İNSAN HAKLARININ ULUSLARARASI VE BÖLGESEL KORUNMASI:

<i>ONİKİNCİ BÖLÜM: BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI</i>	419
<i>ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM: AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI</i>	419
<i>ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI</i>	419
<i>ONBEŞİNCİ BÖLÜM: ULUSLARARASI BELGELERDE İNSAN HAKLARI VE TERÖR</i>	419

ON İKİNCİ BÖLÜM:

ULUSLARARASI KORUMA:

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI

A.	ULUSLARARASI KURULUŞLAR VE İNSAN HAKLARI:	424
	1. Birleşmiş Milletler Anlaşması:	424
B.	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TEŞKİLATI BÜNYESİNDE OLUŞTURULAN İNSAN HAKLARI METİNLERİ:.....	431
	1. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi (1948):.....	431
	2. Milletlerarası İnsan Hakları Sözleşmeleri:	432
C.	İNSAN HAKLARINA İLİŞKİN DİĞER SÖZLEŞMELER:	432
D.	ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK (INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW):.....	435

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

BÖLGESEL KORUMA-1:

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI

I.	GİRİŞ:.....	446
II.	ULUSLARARASI HUKUK KURALLARI VE ANAYASALAR:	447
III.	HUKUKUN GENEL İLKELERİNİN ANAYASA ÜSTÜLÜĞÜ:.....	452
IV.	AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ NÖRMLERİNİN ANAYASA ÜSTÜLÜĞÜ SORUNU:.....	455
V.	AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARINDA İNSAN HAKLARI	466
	A. GENEL OLARAK:.....	466
	B. AİHS SİSTEMİNDE İNSAN HAKLARI:	469

a. AİHM'nin ihlal kararlarının gerekçeleri okunduğunda şu noktalar belirtilebilir;.....	476
b. AİHS sistemine göre haklar bazı nedenlerle sınırlanabilir. Şöyleki;	477
C. <i>AİHM VE 1982/13</i> :	478
a. Sınırlama Bir Kanun ile Düzenlenmiş Olmalıdır:	479
b. Sınırlama Meşru Bir Amaca Yönelmiş Olmalıdır:	479
c. Sınırlama Demokratik Bir Toplum İçin Gerekli Olmalıdır:	480
D. <i>AİHM VE DEVLETİN TAKDİR YETKİSİ</i> :	480
1. AİHM'nin Takdir Yetkisi Öğretisi:	480
2. Avrupa Mutabakatı:.....	481
E. <i>AİHM KARARLARINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN KORUNMASI</i> :	482
F. <i>DEMOKRATİK TOPLUM DÜZENİNİN GEREKLERİ VE AİHM</i> :	483
G. <i>AİHM'İN BÜNYESEL SORUNLARI</i> :	484
H. <i>AİHM VE TÜRK YARGISI</i> :	484
I. <i>AİHM KARARLARI: ÖRNEK ANALİZ (2008 YILI)</i> :	485

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BÖLGESEL KORUMA-2: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ VE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI:

A. GENEL OLARAK:.....	490
B. <i>BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLGİLİ ABD YÜKSEK MAHKEME KARARLARI</i> :.....	496
C. <i>İFADE HÜRRİYETİ</i> :.....	500
D. <i>FEDERAL YÜKSEK MAHKEME'NİN SEÇİM DÖNEMİ KARARLARI</i> :.....	504
E. <i>FEDERAL YÜKSEK MAHKEMENİN KOMÜNİZM PROPAGANDASI İLE İLGİLİ KARARLARI</i> :	505
F. <i>FEDERAL YÜKSEK MAHKEMENİN LAİKLİKLE İLGİLİ KARARLARI</i> :.....	507
G. <i>FEDERAL YÜKSEK MAHKEMENİN YARGI İLE İLGİLİ KARARLARI</i> :.....	509
H. <i>FEDERAL YÜKSEK MAHKEMENİN MÜSTEHCENLİK İLE İLGİLİ KARARLARI</i> :	510
SONUÇ :	514
A. <i>İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ</i> :	514
B. <i>AÇIK VE YAKIN TEHLİKE</i> :	515
C. <i>DEVLETİN MEŞRU MÜDAFAA HAKKI</i> :	515
D. <i>LAİKLİK</i> :	515
E. <i>ASKERLİK</i> :	516
F. <i>YARGIYA ELEŞTİRİ</i> :	516
G. <i>İFADE HÜRRİYETİ</i> :	516

<i>H. MÜSTEHCENLİK:</i>	516
-------------------------------	-----

**ON BEŞİNCİ BÖLÜM:
ULUSLARARASI BELGELERDE TERÖR VE İNSAN HAKLARI**

I. GİRİŞ:	520
II. CEZA HUKUKUNU BİRLEŞTİRME KONFERANSLARINDA TERÖR KAVRAMI:	522
III. TERÖRLE MÜCADELE SÖZLEŞMELERİNDE TERÖRİZM (CENEVRE SÖZLEŞMELERİ)	523
IV. MİLLETLER CEMİYETİ KARARLARINDA TERÖRİZM:	523
V. BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KARARLARINDA TERÖR KAVRAMI:	524
VI. AVRUPA KONSEYİ KARARLARINDA TERÖRİZM:	526
VII. SONUÇ:	527

**ON ALTINCI BÖLÜM:
İNSAN HAKLARI VE AĞİT**

I. GİRİŞ:	535
II. KURULUŞU:	537
III. ALANI, ÖNEMİ, KONUSU:	538
IV. YAPISI VE KURUMLARI:	539
V. ZİRVELERİ:	540
A. <i>DİĞER ZİRVELER:</i>	540
B. <i>İSTANBUL ZİRVESİ:</i>	541
VI. İZLEME TOPLANTILARI:	544
VII. BELGELERİ:	545
VIII. ÜYELERİ:	545
IX. GÜCÜ VE BAŞARILARI:	546
X. AĞİT PARLAMENTER ASAMBLESİ (AĞİTPA):	547
XI. SONUÇ	547
BİBLİYOGRAFYA	549
KAVRAM İNDEKSİ	551
KAYNAKLAR	563
PROF. DR. HASAN TAHSİN FENDOĞLU'NUN ÖZGEÇMİŞİ	597

KAYNAKLAR¹

- A.F.Pollard : *The Evolution of Parliament*, Second Edition, New York, 1964.
- Asbjorn Eide, Catarina Krause and Allan Rosas (Edited by):
: *Economic, Social and Cultural Rights, A Textbook*, Second Revised Edition, Martinus Nijhoff Publishers, The Netherlands, 2001. (Asbjorn Eide, Catarina Krause and Allan Rosas (Edited by), *Economic, Social and Cultural Rights*).
- Andrew Hill and Anthony Whichelow:
: *What's Wrong with Parliament?* Penguin Books, England, 1964.
- Andrew Beale : *Solving Problems in Constitutional and Administrative*, London 1995, ss.1+204.
- Anita Usacka : *"International Criminal Court: An And to Impunity for International Crimes"*, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı-2006, 3-7 Ocak 2006, C. I, ss. 383-407.
- Akın, İlhan : *Kamu Hukuku, Devlet doktrinleri, Temel Hak ve Özgürlükler*, İst. 1980.
- Akın, İlhan : *Temel Hak ve Özgürlükler*, İstanbul, 1983.
- Akın, İlhan-Akad, Mehmet : *"Cumhuriyetin 50. Yılında Temel Hak ve Özgürlükler"*; İÜHF 50.Yıl Armağanı, "Cumhuriyet Döneminde Hukuk", İstanbul 1973.
- Akad, Mehmet : *"Anayasa Yargısı Üzerine Gözlemler"*, Anayasa Yargısı, Sy. 37, Mayıs-1979.
- Akad, Mehmet : *Teori ve Uygulama Açısından 1961 Anayasasının 10. Maddesi*, İstanbul, 1984.

¹ Bazı kısaltmalar, kaynağın isminden sonra, parantez içerisinde gösterilmiştir. Tüm kaynaklar burada gösterilmemiştir. Yabancı yazarların önce ismi yazılmıştır. Bazı bölümlerin sonunda ayrıca kaynaklar gösterilmiştir.

- Akdağ, Mustafa : *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, C. I, (1243-1453), İst. 1977, C. II, (1453-1559), İstanbul 1974, Cem Yayınevi.
- Akıllıoğlu, Tekin : “*Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İç Hukukumuz*”, AÜSBFD, C.44, 1989, ss. 155-173.
- Aldıkaçtı, Orhan : “*İnsan Hakları Bildirileri ve Bunların Pozitif Hukukta Düzenlenmesi*”, İnsan Hakları Sempozyumu, İstanbul, 10 Aralık 1995, ss. 251-273.
- Aldıkaçtı, Orhan : *Modern Demokrasilerde ve Türkiye’de Devlet Başkanlığı* (Aldıkaçtı: Devlet Başkanlığı), İst. 1960.
- Anthony W. Bradley and Keith D. Ewing : *Constitutional and Administrative Law*, 13th Edition, Longman, Pearson Education Limited, Printed in Malaysia 2003, (ss. Ixvi+812) (Bradley-Ewing: *Constitutional and Administrative Law*).
- Anayasa Mahkemesi Kararları Dergisi.
- Anayurt, Ömer : “*Referandumlar Üzerinde Anayasallık Denetimi Sorunu*”, Prof. Dr. Ergun Özbudun’a Armağan, Yetkin, 2008, s. 21-58.
- Arend Lijphard : *Çağdaş Demokrasiler*, Çev. Ergun Özbudun, Ersin Onulduran, Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi İlimler Derneği Yayınları, Ankara, ty.
- Aristoteles : *Politika*, Çeviren, Niyazi Berkes, İstanbul, 1944.
- Aron, Raymond : *Demokrasi ve Totalitarizm*, Çeviren, Vahdi Hatay, İst. 1976.
- Arsel, İlhan : *Anayasa Hukuku (Demokrasi)*, Doğu Matbabacılık ve Ticaret Limited Şirketi, Ankara, 1964, ss.1+248. (Arsel, *Anayasa Hukuku (Demokrasi)*).
- Arsel, İlhan : *Türk Anayasa Hukuku’nun Umumi Esasları, Birinci Kitap: Cumhuriyetin Temel Kuruluşu*,

- Ankara 1965, ss.1+470. (Arsel, Türk Anayasa Hukuku'nun Umumi Esasları, Birinci Kitap: Cumhuriyetin temel Kuruluşu).
- Arslan, Zühtü (Derleyen) : *ABD Yüksek Mahkemesi Kararlarında İfade Özgürlüğü, Liberal Düşünce Topluluğu, Avrupa Komisyonu*, 2003, (1+535).
- Atar, Yavuz : *Türk Anayasa Hukuku*, 5 nci Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2009.
- Atar, Yavuz : *Demokrasilerde Anayasal Değişmenin Dinamikleri ve Anayasa Yapımı*, Doçentlik Tezi, Mimoza, Konya, 2000. (Atar, Anayasa Yapımı).
- Atay, E. Ethem : *İdare Hukuku*, C. I-III, Gazi Kitabevi, Ankara, 2006.
- Atay, E. Ethem : *"Anayasaların Hazırlanması ve Değiştirilmesine İlişkin Temel Yöntemler ve Sorunlar"*, Uluslararası Anayasa Kongresi, Kitap 1. (Atay, 2012).
- Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu-Türk Demokrasi Vakfı, (Çevirenler Özbudun, Ergün ve Köker, Levent): *BDT Ülkelerinde Demokrasiye Geçiş ve Anayasa Yapımı*, Ankara 1993, s. 1+ 144. (Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu-Türk Demokrasi Vakfı, *BDT Ülkelerinde Demokrasiye Geçiş ve Anayasa Yapımı*).
- Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı (BİHB):
- : *İnsan Hakları (Temel Bilgiler, Koruma Mechanizmaları, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları)*, Ankara, 2006.
- Başgil, Ali Fuad : *Esas Teşkilat Hukuku*, Birinci Cilt: *Türkiye Siyasi Rejimi ve Anayasa Prensipleri*, 1. Fasikül, Baha Matbaası, İstanbul 1960. (kıs: Başgil, *Esas Teşkilat Hukuku*, C. I, 1960).
- Başgil, Ali Fuat : *Esas Teşkilat Hukuku*, Birinci Cilt, *Türkiye Siyasi Rejimi ve Anayasa Prensipleri*, İkinci Fasikül, Baha Matbaası, İst. 1960. (kıs: Başgil, *Esas Teşkilat Hukuku*, C. I, F. 2, 1960).

- Başgil, Ali Fuat : “*Din Hürriyeti*”, Prof. Dr. A. Samim Gönen-say’a Armağan, İstanbul 1955.
- Başgil, Ali Fuat : *Din ve Laiklik*, İst. 1962, 2. B.
- Bal, Sabahattin : İnsan Hakları Hukuku, ss. 1+257. www.auzelkitap.istanbul.edu.tr/kitap/hukuk-büro_ao/insanhaklarihukuku.pdf (Erişim ta-rihi: 01.10.2020).
- Balta, Tahsin Bekir : *Türkiye’de Yürütme Kudreti*, Ank. 1960, AÜSBFY; N. Bilge, *Bakanların Görev ve So-rumlulukları*, Ank. 1956.
- Balta, Tahsin Bekir : “*AIHS ve Türkiye*”, Türkiye’de İnsan Hak-ları, Ankara 1970.
- Balta, Tahsin Bekir : *Türkiye’de Yasama Yürütme Münasebeti*, Ajans Türk Matbaası, Ankara, ty, ss. 1+55.
- Batum, Süheyl : *AIHS ve Türk Anayasal Sistemine Etkileri*, İs-tanbul 1993, İÜHFY.
- Becker, Lawrence C : *Property Rights*, Philosophic Foundations, USA, 1977.
- Beldiceanu Nicoara : *XIV. ve XVI. Yüzyılda Osmanlı devletinde Tı-mar*, Çev. M. Ali Kılıçbay, Teori Yayınları, Ank. 1985, s. 100.
- Bockel, Alain : “*Yarı Başkanlık Rejimi*”, 9-13 Ocak 2001, Başkanlık Sistemi, TBBY, Ankara 2005.
- Bıçak, Vahit-Arslan, Zühtü : *Constitutionl Law: Turkey*, 2004, Kluver Law International, ss.1+234.
- Bilir, Faruk : *Türkiye’de Milletvekilliği ve Milletvekilliği-nin Sona Ermesi*, Doktora Tezi, Ankara, No-bel, 2001. (Bilir, Türkiye’de Milletvekilliği).
- Bilir, Faruk : *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Yargı-lama Yetkisi*, Adalet, 2 inci Baskı, Ankara 2012. (Bilir, *AIHM*).
- Bilir, Faruk : *Siyasi Partilerde Parlamento Adaylarının Belirlenmesi (Karşılaştırmalı Bir İnceleme)*, Yetkin, 2007.
- Bilir, Faruk : *Yeni Anayasa, Yeni Mutabakat (Anayasanın Güncel Sorunları ve Çözüm Önerileri)*, Ada-let, Ankara, 2012. (Bilir, Yeni Anayasa).

Bilir Faruk, (Tunç Hasan, Yavuz Bülent ile birlikte):

Türk Anayasa Hukuku, 2. B., Berikan yayınevi, Ankara 2011.

Bilgen, Pertev : “*Sert Çekirdekli Temel Haklar*”, İnsan Hakları Sempozyumu, İstanbul, 10 Aralık 1995, ss. 101-105.

Bulut, Nihat : *Sanayi Devriminden Küreselleşmeye Sosyal Haklar*, 12 Levha, İst. 2009. (Bulut, Sosyal Haklar).

Ch. Rumpf : “*Ölçülülük İlkesi ve Anayasa Yargısındaki İşlevi ve Niteliği*”, Anayasa Yargısı, Sy. 10, Ank. 1993, s. 25-48.

Corvin, Edward S. : *Presidential Power and the Constitution*, Cornell University Press, USA, 1976.

Conor O’Mahony : (Prof. Dr. University College Cork): “*Bringing The Living Constitution To The Life: Interpreting Constitutional Rights In Changing Societis*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, İst. 2012, C. II., ss. 104-108. (Conor O’Mahony, “*The Living Constitution*”).

Corvin, Edward S : *Presidential Power and the Constitution*, Cornell University Press, USA, 1976.

Coulson, Noel J, : “*The State and The Individual in Islamic Law*”, International and Comparative Law Quarterly, Vol. I, January, 1957.

Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi Yönetmeliği:

5690 Sayılı Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi Yönetmeliği, (RG. 4.6.2022/31856), Cumhurbaşkanlığı Kararı Tarihi: 3.6.2022, CBk Sayı 5690, m. 3. (“Yönetmelik” şeklinde kısaltılmıştır).

Çağlar, Bakır : “*Anayasa Mahkemesi Kararlarında Demokrasi*”, Anayasa Yargısı, 7, Ankara, 1990.

Çağlar, Bakır : “*Anayasanın Hukuku ve Anayasanın Yargıcı Yenilenen Anayasa Kavramı Üzerine Düşünceler*”, Anayasa Yargısı, C. VIII, Ankara, 1991.

- Çağlar, Bakır : “*Hukuk’la Kavranan Demokrasi ya da Anayasal Demokrasi*”, Anayasa Yargısı, 31. Yıl, Ankara, 1993.
- Çağlar, Bakır : “*Anayasa Yargısında Yorum Problemi, Karşılaştırmalı Analizin Katkıları*”, Anayasa Yargısı, 1986, C.II.
- Çam, Esat : *Devlet Sistemleri, İngiltere, ABD, SSCB, Fransa, İÜ İktisat FY, İst. 1970, (yeni baskı; Devlet Sistemleri, İst. 1993, Der Yayınları).*
- Çavuşoğlu, Naz : *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Avrupa Topluluk Hukukunda Temel Hak ve Hürriyetler Üzerine*, Ankara, 1994.
- Çavuşoğlu, Naz : *Anayasa Notları*, Beta, İstanbul 1997, s.1+232.
- Çelik, Edip, F. : “*Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Türk Hukukundaki Yeri ve Uygulaması*”, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, 1988, Sy.1-3.
- Dahl, Robert A. : *Demokrasi ve Eleştirileri* (orijinal adı: Democracy and its Critics), Çeviren Levent Köker, Türk Siyasi İlimler Derneği-Türk Demokrasi Vakfı Ortak Yayını, Ank. 1993.
- D. C. M. Yardley : *Introduction to British Constitutional Law*, Seventh Edition, London-Dublin-Edinburg, 1990, 188 sayfa. (Yardley, *British Constitutional Law*).
- Daver, Bülent : *Siyasal Bilime Giriş*, Ankara, 1968, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını.
- Daver, Bülent : “*Anayasa Mahkemesi Kararları Açısından Siyasal Partiler: Birkaç Örnek Olay*”, Anayasa Yargısı, Cilt 2, 1985, ss. 93-140.
- Daver, Bülent : *Türkiye’de Laiklik*, Ankara, 1955.
- David Pimentel : (Prof. Dr. USA): “*Independence and Accountability as a Product of Constitutional Structure*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, C. II.

- Demir, Fevzi : “*Türkiye Koşullarına Uygun Yeni Bir Seçim Sistemi Önerisi*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, İst., 2012. (Demir, 2012).
- Del Vecchio, Giorgio : *Hukuk Felsefesi Dersleri*, Çev. Suut Kemal Yetkin, İstanbul, 1940.
- Doğru, Osman : *İnsan Hakları Avrupa İçtihatları*, Beta Yayını, İstanbul, 1996.
- Doğru, Osman : *27 Mayıs Rejimi, Bir Darbenin Hukuki Anatomisi*, İmge Kitabevi, Ankara 1998, s.1+240.
- Döner, Ayhan : “*Anayasa Mahkemesi Kararlarının Gerekçelerinin Bağlayıcılığına İlişkin Bazı Sorunlar*”, Prof. Dr. Ergun Özbudun’a Armağan, Ankara, Yetkin, 2008, ss. 215-233.
- Dinçkol, Bihterin Vural : *1982 Anayasası Çerçevesinde ve Anayasa Mahkemesi Kararlarında Laiklik*, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1992.
- Duverger, Maurice : *Seçimle Gelen Krallar*, Çeviren Necati Erkut, İstanbul, 1986, Kelebek Yayınları.
- Duverger, Maurice : *Siyaset Sosyolojisi*, Çeviren Şirin Tekeli, İstanbul 1998, Varlık Yayınları.
- Duverger, Maurice : *Siyasi Partiler*, Çeviren Ergun Özbudun, Bilgi yayınevi, Ankara.
- D’workin, R. : *Taking Rights Seriously*, London, Duckworth, 1977.
- Edwin Meese III, David F. Forte, Matthew Spalding: *The Heritage Guide to the Constitution*, The Heritage Foundation, Washington D.C, U.S.A, ss. ix+475, 2005.
- Emanuel, Steven L. : *Constitutional Law*, Twenty-Ninth Edition, Wolters Kluwer, USA, 2011.
- Eroğul, Cem : *Anatüzeeye Giriş*, İmaj Yayınları, Ankara, 1996.
- Erdoğan, Mustafa : *Anayasa ve Özgürlük*, Ankara, 2002, Yetkin Yayınları. (Erdoğan, *Anayasa ve Özgürlük*).

- Erdoğan, Mustafa : *Anayasal Demokrasi*, Ankara, 2003, 5 inci Baskı, Siyasal Kitabevi. (Erdoğan, *Anayasal Demokrasi*).
- Erdoğan, Mustafa : *Liberal Toplum, Liberal Siyaset*, Ank. 1998.
- Erdoğan, Mustafa : *Anayasa Hukuku*, Ankara, 2007.
- Eren, Abdurrahman : *Özgürlüklerin Sınırlandırılmasında Demokratik Toplum Düzeninin Gerekleri*, Beta, İstanbul 2004, (XII+353 s.). (Eren, *Demokratik Toplum Düzeninin Gerekleri*).
- Eren, Abdurrahman : *Türkiye’de İnsan Haklarının Korunması, Uluslararası Koruma Mekanizmaları, ve Ulusal İnsan Hakları Kurumlarının Rolü*, Ankara 2007, Turhan Kitabevi, (XXXIII+1088 s.).
- Eric Sales : “*AİHM Kararlarında Laiklik*”, Aliefendioğlu Armağan, ss. 487-501.
- Eryılmaz, Bilal : *Kamu Yönetimi*, 3. Baskı, 2010, Okutman Yayıncılık, Ankara 2010 (XIII+338).
- Ervin Chemerinsky : *Constitutional Law, Principles and Policies*, Fourth Edition, Wolters Kluwer Law and Business, Aspen Student Treatise Series, Professor Law, University of California, Printed in USA, 2011, s. ix-1401. (Ervin Chemerinsky, *Constitutional Law*, 2011).
- Esen, Bülent Nuri : *Anayasa Hukuku, Genel Esaslar*, Ankara 1963, ss. 1+304.
- Esen, Selin : “*1982 Anayasasına Göre Olağanüstü Hallerde Vatandaşlara Getirilebilecek Para, Mal ve Çalışma Yükümlülükleri*”, Özbuduna Armağan, Yetkin, Ankara, 2008, ss. 235-256.
- Feyzioğlu, Turhan : *Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Kazai Murakabesi, Yabancı Memleketlerde-Türkiye’de*, Ankara 1951, AÜSBFY, ss.1+384. (Feyzioğlu, *Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Kazai Murakabesi, Yabancı Memleketlerde-Türkiye’de*).
- Feyzioğlu, Metin : *Meclis Soruşturması*, Savaş Yayınevi, Ankara 2006, 2. B., s.1+174.

- Fendoğlu, Hasan T. : *Hak Arama Kurumları ve Ombudsmanlık (Türkiye’de İnsan Hakları Kurumsallaşması)*, Yetkin, Ankara, 2023. (kıs: Hak Arama Kurumları).
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Din Özgürlüğü Teori ve Uygulaması*”, Türkiye Günlüğü Dergisi, Sayı, 21, Kış 1992, ss. 109-123.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Hukuka Giriş*, 9 uncu Baskı, Ankara 2020, Yetkin Yayınevi.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Anayasa Hukuku*, 10 uncu Baskı, Ankara 2020, Yetkin Yayınları.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Anayasa Yargısı*, 4 üncü Baskı, Ankara 2019, Yetkin Yayınları
- Fendoğlu, Hasan T. : *Türk Anayasa Hukukunda Yargı Bağımsızlığı*, Adalet Bakanlığı Yayını, Ankara 1997.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Devlet, Diplomasi ve İnsanın Özgürlük Mücadelesi*, Filiz Kitabevi, İst., 1999.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Yargının Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı*, Ankara, 2010, Yetkin Yayınları.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru*”, Stratejik Düşünce Enstitüsü (SDE), 29 Mart 2010.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*2001 Anayasa Değişikliği Bağlamında Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması (Anayasa’nın 13. maddesi)*”, Bildiri, Antalya, 26–27 Nisan 2002, *Anayasa Yargısı*, C. 19, Ankara, 2002.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Parlamentarizm-Başkanlık Sistemi Tartışmaları Üzerine*”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinin Kuruluşunun 20. Yıldönümüne Armağan, Diyarbakır, 2003, Sayı 17, ss. 1–34.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Türk Anayasa Hukuku Tarihi*, Yetkin Yayınları, Ankara 2020.

- Fendoğlu, Hasan T. : “*Başkanlık Sistemi Tartışmaları*”, Analiz, Stratejik Düşünce Enstitüsü, Ankara, 2010, ss. 1 vd.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Başkanlık Sistemi*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, Yıl 2012, ss. 39–60.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Başkanlık Sisteminin Türkiye’de Uygulanabilirliği*”, Yeni Türkiye, Mart-Nisan 2013, Yıl 9, sayı 51, ss. 567-586.
- Fendoğlu, Hasan T. : *171 Soruda Başkanlık Sistemi*, Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayını, Ankara 2017.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Liberty and The Turkish Constitution of 1982*”, “International Conference of Lawyers”, Strasbourg-France, 5th- 8th of February, 1999.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*İyi Yönetişim ve Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık)*”, Medeniyetler İttifakı Uluslararası İnsan Hakları Konferansı, Alliance of Civilizations International Human Rights Conference, 21-23 Mayıs 2009, Ankara, (Awareness Year on Human Rights), with Ombudsman Institution Act, ss. 172-209.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Uluslararası Belgelerde Terörizm*”, Fırat Üniversitesi Rektörlüğü, 27-29 Mart 2000, “Uluslararası Terör, Etkileri ve Çözüm Önerileri”. Fırat Üniversitesi Rektörlüğü Yayını, Elazığ, 2000, ss. 757-769.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Özgürlükçü Anayasa Üzerine*”, Prof. Dr. Faruk Erem Armağanı, Yayınlayan: Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Barolar Birliği Yayını No. 8, Ankara 1999, ss. 245-275.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Adli Kolluk Üzerine*”, Yargıtay Dergisi, Temmuz 1997, Cilt, 23, Sayı 3, ss. 229- 242.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Yargı Reformu Işığında İstinaf Mahkemele-
rinin Yeniden Kurulması Sorunu*”, Cumhuriyet ve Hukuk Sempozyumu’na sunulan bil-

diri, Düzenleyen Dicle Üniversitesi Rektörlüğü ve D. Ü. Hukuk Fakültesi, (Diyarbakır, 22-23 Ekim 1998). Diyarbakır-2000, ss. 106-115.

- Fendoğlu, Hasan T. : “*Yargı Reformunun Eşgüdüm Merkezi Olarak Hâkim Akademileri*”, Yargıtay Dergisi, C. 29, Ocak-Nisan-2003, Sy. 1-2, ss. 5-16.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Cumhuriyet Dönemi Türk Anayasa Hukukundaki Gelişmeler*”, Akademik ve Bilimsel Araştırma Dergisi, A. G. OKKAN PMYO, Sayı, 4/2004, Hakemli Dergi, ss. 1-15.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Uluslararası İnsan Hakları Belgelerinin Uygulanmasında ‘Bağımsız Ölçü Norm’ veya ‘Destek Ölçü Norm’ Sorunu*”; Anayasa Yargısı Sempozyumu, 26 Nisan 2000, Anayasa Yargısı-2000, Anayasa Mahkemesi Yayını, ss. 363-384.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Demokrasi, Demokratikleşme Dalgaları ve Çıkış Garantileri*”, Prof. Dr. Seyfullah Edis’e Armağan, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İzmir, 2000, ss. 79-91.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Cumhuriyetin 75. Yılında Yargı, Adalet ve Yönetim*”, Yeni Türkiye Dergisi, Cumhuriyet Özel Sayısı, Eylül-Aralık 1998, Yıl 4, Sayı, 23-24, 3897-3901.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Türk Anayasa Hukukunda Olağanüstü Hal Kavramı ve Bu Konuda İleri Sürülen Teoriler*”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı V, 1991, 107-117.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Assesment of Ombudsman Role Between the Sivil Society and Authorities*”, Conference of Ombudsman Culturel Dialogue and Human Rights in a Changing Society, Cairo, 17-18 Decembre, 2009.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Kamu Denetçiliği (Ombudsmanlık) ve Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı*”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 71, Sayı 2013/4, s. 23-49;

- Fendoğlu, Hasan T. : *Constitution and Human Rights*, Inonu University Press, 1+240, Malatya, July 2012. İkinci Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020 (Fendoglu, *Constitution and Human Rights*).
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Turkish constitutions and towards a new constitution*”, Social and Educational Studies, 2013 Volume (issue) 5 (3), s. 2147–2158; Paper submitted at: 5-8 Şubat 1999, European Hotel, “*International Lawyers Conference*”, Strasbourg.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*İkinci Meşrutiyet Sonrasında Osmanlı’da Siyasal Yaşam*”, Bildiri, Budapeşte, Hungaria, 3-5 Kasım 2014.
- Fendoğlu, Hasan T. : *Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Denetimi (Karşılaştırmalı)*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil’in Anısına Armağan, 12 Levha, İstanbul 2019, İÜHF Yayın No. 1113, ss. 491-553.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Türkiye’de İnsan Haklarında Yeni Yapılanmalar*”, Kamu Yönetiminde Değişim ve Güncel Sorunlar, TODAİE 60. Yıl Özel Yayını, 60. Yılında TODAİE, Editör, Eyüp G. İsbir, Ankara, 2013, s. 531-557.
- Fendoğlu, Hasan T. : (Ünal ve Güller ile): “*Amerika Birleşik Devletlerinde Başkanlığın Düzenleyici İşlemleri*” (*Regulatory Procedures Of The Presidency Of The United States*), Türkiye Barolar Birliği Dergisi (TBBD), Yıl 33, Sayı 149, ss. 225-252.
- Fendoğlu, Hasan T. : “*Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Mahfuz Düzenleme Alanı Mıdır?*”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl 77, Sy. 2019/3, ss. 277-310.
- Fendoğlu, Hasan T. : (Güller ve Ünal ile): “*Osmanlı Anayasal Düzeninin Bozulması ve Modernleşme (1699-1839)*”, Adalet Dergisi, Yıl 147, 2020/1, Sy. 64, ss. 207-238.
- Findley, C. V. : “*Mahkama-The Ottoman Empire-The Reform Era (1789-1922)*”, The Encyclopedia of

İslâm, New Edition, Volume VI, Leiden 1991.

- Forewein, J. A.veM. E.Villiger: *Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Raporu*”, 7; Avrupa Anayasa Mahkemeleri Konferansı, 27 Nisan 1987, Lizbon, ss. 207- 243.
- Friedman, W. : *Legal Theory*, Stevens-Sons Limited, London, 1947.
- Friedman, Milton : *Kapitalizm ve Özgürlük*, Doğan Erberk ve Nilgün Himmetoğlu çev., İst. 1988.
- Gerhard Loewenberg
(edited by) : *Modern Parliaments, Change or Decline?* Aldine-Arher-ton, Chicago, 1971.
- Gemalmaz, M. Semih : *Avrupa İnsan Hakları Komisyonu Önünde Türkiye-1: Kabul Edilebilirlik Kararları*, Beta, İstanbul, 1997.
- Gemalmaz, M.Semih : *“Bir İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkı ve Türk Düzenlemesi”*, İÜHFM, Dönmezer’e Armağan, C.LII, S.1-4, İstanbul 1987.
- G. Bingham Powell, Jr. : *Çağdaş Demokrasiler, Katılma, İstikrar ve Şiddet*, Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasi
- Gianni Buquicchio and
Schnutz Rudolf Dürr : *“The Venice Commission’s Action in Africa”*, Essays in Honor of Ergun Ozbudun, Ankara, Yetkin, 2008, ss. 165-174
- Giovanni Sartori : *The Theory of Democracy Revisited*, New Jersey: Chatham House Publishers, Inc., 1987 by Chatham House Publishers, inc. ve Tercümesi: Demokrasi Teorisine Geri Dönüş, Çev. Tuncer Karamusrafaoğlu, Mehmet Turhan, Türk Demokrasi Vakfı Yayını, Ankara, 1996, (590 sayfa).
- Giovanni Sartori : *Karşılaştırmalı Anayasa Mühendisliği: Yapılar, Özendiriciler ve Sonuçlar Üzerine Bir İnceleme*, Çeviren Ergun Özbudun, Ankara, 1997, Yetkin Yayınları.

- Gönenç, Levent : *“Türkiye’de Hükümet Sistemi Değişikliği Tartışmaları: Olanaklar ve Olasılıklar Üzerine Bir Çalışma Notu”*, Başkanlık Sistemi, TBBY, Ankara 2005.
- Gönenç, Levent : *“Türkiye’deki Hükümet Sistemi Tartışmalarına İlişkin Değerlendirmeler”*, Yeni Türkiye, Mart-Nisan 2013, Yıl 9, sayı 51, ss. 269-279.
- Gölcüklü, Feyyaz-Gözübüyük, Şeref: : *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Uygulaması*, Ankara 1994.
- Gören, Zafer : *Anayasa Hukukuna Giriş*, İzmir, 1999, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Gören, Zafer : *“Temel Hak ve Özgürlükler Yönünden Anayasal Reform”*, Türkiye’de Anayasa Reformu-İlkeler ve Sonuçlar Kongresi, Ankara, 29-30 Haziran 2000.
- Gören, Zafer : *“Anayasa Şikâyeti: Külfetsiz, Masrafsız ve Sonuçsuz”*, Ergun Özbudun’a Armağan, Yetkin, Ankara 2008, ss.293-337.
- Gören, Zafer : *Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2011. (Gören).
- Gören, Zafer-İzgi, Ömer : *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Yorumu, Madde Gerekçeleri, Anayasa Mahkemesi Kararları, Bilimsel Görüşler*, C. I, Madde 1-178, TBMM Basımevi, C.I, ss. XXXIX+1-774, (madde 1-78); C.II, ss. 775-1530, (Madde 79-177), Ankara 2002,
- Göze, Ayferi : *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*, Beta, 7. Bası, İst. 1995.
- Gözler, Kemal : *Türk Anayasa Hukuku*, Bursa 2000, Ekin Kitabevi. (Gözler, *Türk Anayasa Hukuku*, 2000).
- Gözler, Kemal : *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, 8 inci Baskı, Bursa 2010, Ekin Yayınevi.
- Göztepe, Ece : *Anayasa Şikâyeti*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara, 1998.

- Gözübüyük, A. Şeref : *Anayasa Hukuku*, 3. B., Ank. 1991.
- Gibb, H.A.R and Harold Bowev: : *Islâmic Society and The West, A Study of the Impact of Western Civilisation on Moslem Culture in the Near East*, Volume One: Islâmic Society in the Eighteenth Century, Part II, pp. 121-133, Oxford University Press, London 1969.
- Grand National Assembly of Turkey First International Symposium on Constitutional Law : *Reforms Realised and Planned to be Realised in the Constitution of the Republic of Turkey in the Framework of Harmonisation with EU*, 22-24 April 2003, Papers, Discussions, Evaluations. Editor: Zafer Gören, ss. 1+494.
- Gülsoy, M. Tevfik : *Özgürlüklerin Korunmasında Anayasa Yargısının Yeri ve Meşruluğu*, Yetkin, Ankara, 2007.
- Gülener, Serdar : *Türkiye’de Anayasa Yargısının Demokratik Meşruluğu*, 12 Levha, İst. 2012, Doktora tezi, s. 1+424.
- Güneş, Turan : *Parlamenter Rejimin Bugünkü Manası ve İşleyişi*, İstanbul 1956, İÜHFY.
- Giovanni Sartori : *The Theory of Democracy Revisited*, New Jersey: Chatham House Publishers, Inc., 1987.
- Güneş, Turan : *Türk Pozitif Hukukunda Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri*, Ankara 1965, AÜSBF Yayını.
- Gözübüyük, A. Şeref : *Anayasa Hukuku*, 3. B., Ank. 1991; 16 ncı Bası, Ankara, Ağustos 2008, Turhan Kitabevi.
- Gurvitch, Georges : *The Bill of Social Rights*, New York, 1946.
- İba, Şeref : *Anayasa Hukuku ve Siyasal Kurumlar*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2008.
- Hafızogulları, Zeki : “*Türk Hukuk Düzeninde İnsan Haklarını Kayıtlayan Hükümler*”, İnsan Hakları Merkezi Dergisi, C. III, Sy.1, Ocak-1995.

- Hakyemez, Yusuf Şevki : *Hukuk ve Siyaset Ekseninde Anayasa Mahkemesinin Yargısal Aktivizmi ve İnsan Hakları Anlayışı*, Yetkin, Ankara, 2009, (1+478).
- Hamidullah, Muhammed : “*Administration of Justice in Early İslâm*”, (Administration of Justice), İslâmî Culture, The Hyderabad Quarterly Review, Edited by Asad Weiss, Vol. XI, Hyderabad-Deccan, 1937.
- Hans Kelsen : *General Theory of Law and State*, Translated By Anders Wedberg, Cambridge, Massachusetts, USA, Third Printing, The 20th Century Legal Philosophy Series, Harvard University Press, 1949, ss. xxxiii+516. (Kelsen, *General Theory of Law and State*).
- Hazır, Hayati : *Demokrasilerde İstikrarsızlığın Sebebi Olarak Siyasal Şiddet ve Terörizm*, Basılmamış Doçentlik Tezi, Konya, 1992.
- H. Lammens : *İslâm Beliefs and Institutions*, Translated from French by Sır E. Denison Ross, New Delhi, ty, Oriental Books Reprint Corporation.
- Henry D. Aiken : *The Age of Ideology*, Chicago, 1963.
- Heyet : *İnsan Haklarına ve Temel Özgürlüklerine İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Bu Sözleşmelere Yer Veren Anayasa Mahkemesi Kararları*, Ankara, 1997, Anayasa Mahkemesi Yayını, No. 35.
- Heyet : *Türk Parlamento Tarihi*, I. C., Ank. 1996.
- Hollanda Helsinki Komitesi : *İnsan Hakları Eğiticileri İçin Başvuru Kitabı*, Ankara, ty (ss. 1+100).
- Human Rights Law Journal : 31 December 2000, Vol. 21, No. 9-12.
- Hüner, Mehmet Fatih : *Demokrasinin İşleyişinde Yargının Rolü ve Meşruiyeti*, Adalet, Ankara 2012. 184 sayfa. (Hüner, Yargının Rolü ve Meşruiyeti).
- Samuel P. Huntington, : *Political Order in Changing Societies*, New Haven and London, 1968, Yale University Pres.

Human Rights Law Journal (HRLJ).

İnalcık, Halil : “*Mahkama-The Ottoman Empire-The Earlier Centuries*”, The Encyclopadia of İslam, New Edition, Volume VI, (Eİ-1991), Leiden 1991, s. 3-5.

İnalcık, Halil : “*Adaletname*”, TDV. İA, C.I, s. 346-347.

İnceoğlu, Sibel : “*Adalet Bakanlığının Yargı Reformu Stratejisine Yönelik Gözlemler*”, Aliefendioğluna Armağan, ss. 524-545.

Jean-Mrc Coicaud, Michael W. Doyle, Anne-Marie Gardner (Editörler):

: *İnsan Haklarının Küreselleşmesi*, United Nations Universty Press, Türkçesini yayımlayan İHAD, Ankara, 2007 (1+200 s.).

Jennings, Ronald C : “*Limitations of The Judicial Powers of The Kadi in 17 th C. Ottoman Kayseri*”, Studia Islamica, V. 50, pp. 151-184.

Jean Blondel-Richard Sinnott And Palle Svensson:

: *People and Parliament in the European Union*, Participation, Democracy and Legitimacy, Clarendon Pres, Oxford, 1998.

Jeffrey Goldsworthy (edited by): *Interpreting Constitutions, A Comparative Study*, Oxford University Press, U.S, 2006, ss. 1+353.

Jeffrey E. Thomas : “*Understanding Rule of Law/Supremacy of Law and Underlying Obstacles in Turkey and Around the World*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, C. II, İst. 2012, C. II. (Jeffrey E. Thomas, *Rule of Law/Supremacy of Law*, 2012).

John Stuart Mill : *Prefaces to Liberty*, (Selected Writings), Edited by Bernard Wish, USA, 1959.

John S. Gibson : *International Organisations, Constitutional Law, and Human Rights*, New York, 1991, ss. 1+266. (Gibson, *International Organisations, Constitutional Law, and Human Rights*).

- John Henry Barrows : *The World's Parliament of Religions*, Vol. II, London, 1893.
- John Bell : *French Constitutional Law*, Clarendon Press, Oxford, first published 1992, reprinted 1998. (John Bell, *French Constitutional Law*).
- Jörg Luther : (Prof. Dr. İtalya). “*Avrupa’daki Yeni Anayasa Reformu Deneyiminin Türkiyede Algılanma Biçimleri Üzerine*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, İst. 2012. (Jörg Luther, 2012).
- Kaboğlu, İbrahim Ö. : *Anayasa Yargısı, Demokrasi Kavramının Dönüşümü Üzerine*, İmge Kitabevi, İstanbul, 1994.
- Kaboğlu, İbrahim Ö. : *Anayasa Hukuku Dersleri (Genel Esaslar)*, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 7. Baskı, Legal, İstanbul 2011. (Kaboğlu).
- Kaboğlu, İbrahim Ö., Baykal, F. Hakan, Saban, Nihal (Editörler):
: *Prof. Dr. Yılmaz Aliefendioğlu’na Armağan*, Yetkin yayınları, Ankara, 2009; ss. 1+686. (Aliefendioğlu’na Armağan).
- Karacaoğlu, Emine : “*1982 Anayasasının AYM’e Üye Seçimi Ter- cihinden Kaynaklanan Sorunlar*”, Aliefendi- oğlu’na Armağan, ss. 227-254.
- Karakul, Selman : “*Hükümet Sistemleri ile İnsan Hakları Ara- sındaki Olası İlişkiler*”, Yeni Türkiye, Mart- Nisan 2013, Yıl 9, sayı 51, ss. 358-365.
- Karaman, Ebru : *Karşılaştırmalı Anayasa Yargısında Bireysel Başvuru Yolu*, XII Levha, İstanbul 2013. (Ka- raman, Bireysel Başvuru).
- Karaman, Ebru : *Türk İdari Yargısının Görev Alanının Anaya- sal Dayanağı (Fransız İdari Yargısı ile Kar- şılaştırmalı)*, XII Levha, İstanbul. (Karaman, Anayasal Dayanak).
- Kalabalık, Halil : *İnsan Hakları Hukuku*, 5. Baskı, Seçkin, An- kara, 2017. (kıs: Kalabalık, 2017, *İnsan Hak- ları Hukuku*).

- Kalaycıoğlu, Ersin : “*Türkiye’nin Yeni Siyasal Rejim Arayışı*”, Yeni Türkiye, Mart-Nisan 2013, Yıl 9, sayı 51, ss. 214-222.
- Kamu Hukukçuları Platformu : *Çoğulcu Demokrasi, Çoğulcu Demokrasi İki-lemi ve İnsan Hakları Toplantısı*, 5-6 Haziran 2010, Türkiye Barolar Birliği Yayını no. 186, Ankara, Ocak-2011. (Bildiriler: Uygun, s. 22-76; İnceoğlu, s. 83-128; Göztepe, s. 130-173). (*Çoğulcu Demokrasi*).
- Kamu Hukukçuları Platformu : *Küreselleşen Dünyada Anayasal Demokrasi*, Yakın Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 19-20 Mayıs 2011, Lefkoşa, Yakın Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 2013, (XII+463). (KHP, *Anayasal Demokrasi*).
- Kamu Hukukçuları Platformu : *Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaşması*, 29-30 Eylül 2012, Türkiye Barolar Birliği Yayını, no 236, Ankara-2013. (Kamu Hukukçuları Platformu, *Anayasa Hukukunda Yorum*).
- Kenneth Bradshaw and David Pring : *Parliament and Congress*, London, 1972.
- Keser, Hayri : “*Başkanlık Sistemi*”, Yeni Türkiye, Mart-Nisan 2013, Yıl 9, Sayı 51, ss. 430-438.
- Keyman, Fuat : “*Başkanlık Sistemi: Eleştirilerim Kaygıya Dönüşürken*”, Milliyet, 29 Mayıs 2013.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu : *Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış, KVKK Akademi Derleme Çalışması*, KVKK Yayını No. 42, Editörler Pınar Çağlayan Aksoy, Hüseyin Can Aksoy, Ankara 2023.
- Koçak, Mustafa : *1982 Anayasasına Göre Siyasi Partilerin Hukuki Statüsü*, Doktora Tezi, İstanbul 1993.
- Koçak, Mustafa : “*Hukuk Devleti ve Türkiye*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, C. II, İst. 2012. (Koçak, 2012).

Koen Lenaerts and Piet Van Nuffel, Editor: Robert Bray:

- : *Constitutional Law of the European Union*, Second Edition, Thomson, 2005, published in London, s. 1+970.
- Klaus Von Beyme : *“The German Constitutional Court- A Model for New Democracies? (in: Democracy and the Judiciary, 2005). (Klaus Von Beyme, The German Constitutional Court).*
- Kubalı, Hüseyin Nail : *Anayasa Hukuku Dersleri, Genel Esaslar ve Siyasi Rejimler*, Kutulmuş Matbaası, İÜHFY, İstanbul 1971. (Kubalı, Anayasa Hukuku Dersleri, Genel Esaslar ve Siyasi Rejimler).
- Kuzu, Burhan : *“Türkiye’de Anayasal Planda ve Uygulamada İnsan Hak ve Hürriyetlerine Genel Bir Bakış”, İnsan Hakları Sempozyumu, 10 Aralık 1995, Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi, İst. 1995.*
- Kuzu, Burhan : *Olağanüstü Hal Kavramı ve Türk Anayasa Hukukunda Olağanüstü Hal Rejimi*, Kazancı Yayınları, İst. 1993.
- Küçük, Adnan : *İfade Hürriyetinin Unsurları, Liberal Düşünce Topluluğu, Avrupa Komisyonu, Ankara, 2003, ss. 1+78.*
- L. H. LaRue : *Constitutional Law as Fiction: Narrative in the Rhetoric of Authority*, Pennsylvania State University, 1995, 1+158.
- Laurence H. Tribe (Professor of Constitutional Law):
- : *American Constitutional Law*, Second Edition, 1988.
- Lewis, Bernard : *Modern Türkiye’nin Doğuşu*, Metin KIRATLI çev. s.3 B., Ank 1988.
- Lipson, Leslie : *Politika Biliminin Temel Sorunları: Siyasal Bilime Giriş*, Çeviren Tuncer Karamustafaoğlu, 2. B., Ankara 1978, Sevinç Matbaası,
- Lijphart, Arend : *Parliamentary Versus Presidential Government*, Oxford 1992 (Lijphart, 1992).

- Lijphart, Arend : *Çağdaş Demokrasiler (Yirmibir Ülkede Çoğunlukçu ve Oydaşmacı Yönetim Örüntüleri)*, Katkıda Bulunanlar: Bruneau, Diamandouras, Gunther), Çevirenler: Prof. Dr. Ergun Özbudun, Doç. Dr. Ersin Onulduran, Yetkin Yayınları, Ankara, ty. (Lijphart, ty).
- Louis Henkin and Albert J. Rosenthal (edited by):
- : *Constitutionalism And Rights, The Influence of the United States Constitution Abroad*, Columbia University Press, New York, 1990, 1+462. (Louis Henkin and Albert J. Rosenthal (edited by), *Constitutionalism And Rights, The Influence of the United States Constitution Abroad*).
- Lucas Prakke and Constantijn Kortmann (Editors):
- Constitutional Law of 15 EU Member States*, Kluver, Deventer, 2004. (Lucas Prakke and Constantijn Kortmann, *Constitutional Law*).
- M.E.Beggs Humphres and D.W.Humphreys:
- : *The Story of Parliament*, London, 1962.
- Martin L. Fausold and Alan Shank (edited by):
- : *The Constitution and the American Presidency*, Published by State University of New York, USA, 1991.
- Mauro Cappelletti and William Cohen:
- : *Comparative Constitutional Law, Cases and Materials*, 1979, Printed in USA, ss. xxvi+628. (Cappelletti-Cohen, *Comparative Constitutional Law, Cases and Materials*, 1979).
- Metin, Yüksel : *Ölçülülük İlkesi, Karşılaştırmalı Bir Anayasa Hukuku İncelemesi*, Seçkin, Ankara, 2002, ss.1+263. (Metin, *Ölçülülük İlkesi*).
- Memiş, Emin : *Anayasaya Uygun Yorum*, Filiz, İstanbul, 2007, 214 sayfa. (Memiş, *Anayasaya Uygun Yorum*).

Michel Rosenfeld and Andras Sajo (edited by):

- : *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*, Oxford University Press, U.K, 2012. 1+1396. (Michel Rosenfeld and Andras Sajo (edited by), *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*).
- Mill, John Stuart : *On Liberty*, Edited with an Introduction by Currin v. Shields, The Liberal Arts Press, New York, 1956.
- Mohammad Habibi Mojandsh: “*The International Law Obligation to Constitutionalize Human Rights*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, Cilt 2. İst. 2012.
- Mumcu, Ahmet : “*Divân-ı Hümayun*” maddesi, DİA, C. IX, s. 430-432.
- N. W. Barber : *The Constitutional State*, Oxford University Press, U. K., 2010, Oxford Constitutional Theory, ss. 1+200. (Barber, *The Constitutional State*).
- Nelson W. Polsby (Çev. Mete Tunçay), Anthony King (Çev. İlder Turan):
- : *Yasama ve Yürütme Organları*, S Yayınları, Ankara 1992, ss.1+200.
- Nevin, A. Mustafa : *İslâm Siyasi Düşüncesinde Muhalefet*, Çev. V. Akyüz, İst. 1990.
- Norman Redlich, John Attanasio, Joel K. Goldstein:
- : *Understanding Constitutional Law*, Third Edition, New York, 2004, Publishing of LexisNexis, (Redlich- Attanasio- Goldstein: *Constitutional Law*).
- Oder, Bertil Emrah : *Anayasa Yargısında Yorum Yöntemleri, Hukuksal Yöntembilime Dayalı Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Beta, İstanbul Kasım 2010, (XII+332 s.). (Oder, *Yorum Yöntemleri*).
- Okandan, Recai Galib : *Amme Hukukumuzun Anahatları (Türkiye’nin Siyasi Gelişmesi), I. Kitap (Osmanlı Devletinin Kuruluşundan Yıkılışına Kadar)*, İstanbul 1971, İÜHFY.
- Okandan, Recai Galib : *Umumi Amme Hukuku*, İstanbul 1976.

- Onar, Sıddık Sami : *İdare Hukukunun Umumi Esasları*, C. I-III, 3. B., İstanbul ty., İsmail Akgün Matbaası.
- Onar, Erdal : *Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Yargısal Denetimi ve Yargısal Denetim Alanında Ülkemizde Öncüller*, Ankara, 2003.
- Onar, Erdal : *Meclis Araştırması*, AÜHFY, Ankara 1977.
- Oran Doyle : *Constitutional Equality Law*, Dublin-Ireland, 2004, ss. 1+282. (Doyle, *Constitutional Equality Law*).
- Öden, Merih : *Türk Anayasa Hukukunda Eşitlik İlkesi*, Yetkin, Ankara 2003.
- Öktem, Niyazi : *Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi*, İstanbul, 1988, 4. B.
- Öktem, Niyazi : “*Anayasa Yargısı ve Hukuk Felsefesi*”, *Anayasa Yargısı*, 29. Yıl, Ank. 1991, C. 8, ss. 265- 275.
- Öndül, Hüsnü : “*Türkiye’de İnsan Hakları ve Demokratik Standartlar Sorunu*”, *Hukukun Üstünlüğü Demokrasi İnsan Hakları*, Ankara, 1999.
- Özal, Turgut : “*Değişim Üzerine*”, 2 Ekim 1992, İstanbul-Conrad Otel.
- Özbudun, Ergun : *1921 Anayasası*, ATAM Yayını, Ankara, 1992, ss. 1+84.
- Özbudun, Ergun : *1924 Anayasası*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2012, ss. 1+88. (Özbudun, *1924 Anayasası*).
- Özbudun, Ergün : *Demokrasiye Geçiş Sürecinde Anayasa Yapımı*, Bilgi yayınevi, İstanbul 1993, 1+200. (Özbudun, *Demokrasiye Geçiş Sürecinde Anayasa Yapımı*).
- Özbudun, Ergün : “*Political Origins of the Turkish Constitutional Court and the Problem of Democratic Legitimacy*”, (in: *Symposium*, 2005).
- Özbudun, Ergün : *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayınları, Gözden Geçirilmiş 15. Baskı, Ankara, 2014. (Özbudun, 2014).

- Özbudun, Ergün : “Cumhurbaşkanının Parti Üyeliği”, Star Gazetesi, 20 Mayıs 2012.
- Özdemir, Ali Murat : “Başkanlık Sistemi ve Toplumsal Bütünlük”, Yeni Türkiye, Mart-Nisan 2013, Yıl 9, sayı 51, ss. 381-393.
- Özdek, Yasemin : “Sosyal Devletin Yükselişi ve Düşüşü”, KHP, Anayasal Demokrasi, ss. 188-251.
- Özer, Attila : *Türk Anayasa Hukuku, Türklerin Devlet Anlayışı ve Anayasal Yapılanma*, Ankara 2012, Turhan Kitabevi. (Özer, Türk Anayasa Hukuku).
- Özay, İl Han : “Evvel Allah..Sonra Yüksek Mahkeme”, İHİD, İst., 1985, Yıl-6, S. 1-3
- Özay, İl Han : *Devlet, İdari Rejim ve Yargısal Korunma*, Filiz, İst. 1986.
- Özden, Y. Güngör-Serin, B. H. (Hazırlayan):
: *İnsan Haklarına ve Temel Özgürlüklerine İlişkin Uluslararası Sözleşmeler ve Bu Sözleşmelere Yer Veren Anayasa Mahkemesi Kararları*, Ankara 1997, Anayasa Mahkemesi Yayını.
- Özçelik Selçuk : “İslam’da Devlet Müessesesinin İnkişafı”, İÜHFM, C. XX, İst. 1955.
- Özçelik, Selçuk : “Demokrasi Konusunda”, İlim ve Sanat, 1989.
- Özçelik, Selçuk : “İslam Hukukuna Göre Fert ve Devlet Münasebetleri”, Gönensay’a Armağan, İÜHF Yayını, İstanbul. 1955.
- Özçelik, Selçuk : *İslam Amme Hukukuna Göre Devlet Reisliği Müessesesinin Hukuki Durumu*, (Yayımlanmamış Doç. Tezi), Tt 45, İÜHF Kütüphanesi.
- Özçelik, Selçuk : “İslam Hukukuna göre Hükümdarın Hukuki Durumu”, Prof. Taner’e Armağan, İst. 1956.
- Özdemir, Hikmet : *Atatürk’ten Günümüze Cumhurbaşkanı Seçimleri*, İstanbul, 2007.
- Pazarcı, Hüseyin : *Uluslararası Hukuk*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.

- Parkinson, C. Northcote : *Siyasal Düşüncenin Evrimi*, İst. 1976.
- Paul Feyerabend : *"Bilimin Hegemonyası ve Demokrasi"*, Çev. Hüsamettin Arslan, İlim ve Sanat, S. 23.
- Paul Q. Hirst : *Law, Socialism and Democracy*, London, 1986, Allen and Unwin, 1+167.
- Philip Norton (edited by) : *National Parliaments and the European Union*, Frank Cass, London, 1996.
- Philip Lynch, Nanette Neuwahl and G. Wyn Rees:
: *Reforming the European Union-from Maast-richt to Amsterdam*, Longman, London, 1998.
- Ran Hirschl : *Towards Juristocracy, The Origins and Consequences of the New Constitutionalism*, Harvard University Press, Printed in U.S, 2004, ss. 1+286. (Hirschl, Towards Juristocracy, The Origins and Consequences of the New Constitutionalism).
- Raymond Aron : *Demokrasi ve Totalitarizm*, Çeviren Vahdi Hatay, Kültür Bakanlığı Yayını, I. B., İst. 1976.
- Ritchie, A. D., : *British Philosophers*, Longman Publisher, 1950.
- Richard Bellamy (Editor) : (University College London) *Constitutionalism and Democracy*, U.K, 2006, xlviii+574. (Bellamy, *Constitutionalism and Democracy*, 2006).
- Richard Corbett, Francis Jacobs and Michael Shackleton:
: *The European Parliament*, 4th edition, London, 2000.
- Robert L. Morlan : *American Government, Policy and Process*, Second Edition, Houghton Mifflin Company, Boston, USA, 1975 (Morlan, *American Government*).
- Robert A. Dahl : *Polyarchy: Participation and Opposition*, New haven, yale University Press, 1971.
- Robert Elgie : (Dublin City University) *Varieties of Semi-Presidentialism and Their Impact on Nascent*

Democracies, Taiwan Journal of Democracy, Volume 3, December 2007, No. 2: 53-71. (Elgie, *Varieties of Semi-Presidentialism*, 2007).

Roland Pennock & David G. Smith:

Political Science, An Introuction, The Mac-Millan Company, 1964.

- Ronald M. Dworkin : “*Siyasal Anayasanın Ahlaki Temelleri*”, Anayasa Yargısı, C. 28, (2011). www.anayasa.gov.tr (Dworkin, “Siyasal Anayasanın Ahlaki Temelleri”).
- Rousseau, Jean Jacques : *Toplum Anlaşması*, Vedat Günyel çev, İstanbul 1989.
- Russell, Bertrand : *The History of Western Philosophy (and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day)*, Third Edition, London, 1948.
- Sağlam, Fazıl : *Temel Hakların Sınırlanması ve Özü*, Ankara, 1982, AÜSBFY.
- Sağlam, Fazıl : “*Günümüz Bakış Açısından II. Meşrutiyetin Anayasal Gelişmelerimize Etkisi*”, Aliefendi-oglu’na Armağan, ss. 518-524.
- Sağlam, Musa-Ekinci, Hüseyin: *66 Soruda Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru*, (Not: Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği Projesi Kapsamında basılmıştır), Anayasa Mahkemesi Yayını, Ankara, 2012.
- Sam Atkinson (Senior Editor) : *The Philosophy Book*, Dorling Kindersley Limited (Published in Gerat Britain, London, 2011.
- Samuel P. Huntington : *Üçüncü Dalga, Yirminci Yüzyıl Sonlarında Demokratlaşma*, Çeviren Ergun Özbudun, Yetkin Yayınları, Ankara 1996, (Huntington (1996).
- Sabuncu, Yavuz : *Anayasaya Giriş*, 14 üncü Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2009.
- Sarıbay, Ali Yaşar : *Postmodernite, Sivil Toplum ve İslam*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995.

- Sartre, J. Paul : *Varoluşçuluk*, Asım Bezirci çev., 3.B., İstanbul 1982.
- Selçuk, Sami : “1999-2000 Adli Yıl Konuşması”, [www.yargitay.gov.tr /bilgi/adli/99-20. html](http://www.yargitay.gov.tr/bilgi/adli/99-20.html).
- Selçuk, Sami : “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türk Uygulaması”, ss 399-428.
- Serozan, Rona : “Anayasayı Değiştirme Yetkisinin Sınırları”, İÜHFİM, C. 37, Sy. 1-4, 1972.
- Schmitt, Gary J. and Shulsky, Abram N. : *The Theory and Practice of Separation of Powers: The Case of Covert Action*, in *The Fettered Presidency*, USA, 1989.
- Sir Courtenay Ilbert : *Parliament, Its History, Constitution and Practice*, Oxford University Press, London, 1964.
- Soysal, Mümtaz : “Anayasa’ya Uygunluk Denetimi ve Uluslararası Sözleşmeler”, Anayasa Yargısı, Ank., 1986, ANYMY, C.II.
- Soysal, Mümtaz : “Uluslararası Anlaşmalar Konusunda Anayasa Yargısı”, Anayasa Yargısı, ANYMY, 1997, 35. yıl, C.14, ss. 171–190.
- Sotiries A. Barber and Robert P. George (Edited by) : *Constitutional Politics, Essays on Constitution Making, Maintenance and Change*, Princeton University Press, 2001.
- Stern K. : *Constitutionalism Movements and New Constitutions*, Uluslararası Anayasa Hukuku Kurultayı, 9-13 Ocak, ss. 1033-1402, Ank. 2001.
- Steven L. Emanuel : *Constitutional Law*, Emanuel Law Outlines, Wolters Kluwer, 29 Edition, USA, 2011.
- Steven Anzovin and Janet Podell (Edited by): : *The U.S. Constitution And The Supreme Court*, The H.W. Wilson Company, New York 1988, ss. 1+246.

- Sunay, Reyhan : *Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasası'nda İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları*, Ankara, 2001.
- Susan H. Williams (Editor: Indiana University):
- : *Constituting Equality, Gender Equality and Comparative Constitutional Law*, Cambridge University Press, New York, 2009, ss. 1+362. (Williams, Constituting Equality, Gender Equality and Comparative Constitutional Law).
- Şahbaz, İbrahim : “*Anayasa Mahkemesi Kararlarında Yokluk*”, Aliefendioğlu’na Armağan, ss. 109-176.
- Şahin, Kemal : *İnsan Hakları ve Özgürlük Boyutuyla İfade Özgürlüğü, Gerekçeleri ve Sınırları*, XII Levha, 2009, İstanbul. (Şahin, İfade Özgürlüğü).
- Şahin, Engin : *Kurucu İktidar*, Politik Bir Yaklaşım, 12 Levha, İst. 2013.s. 1+226. (Şahin, Kurucu İktidar).
- Tamir Moustafa : (University of Wisconsin): *The Struggle for Constitutional Power, Law, Politics, and Economic Development in Egypt*, Cambridge University Press, Printed in U.S, 2007, ss. 1+328. (Moustafa, The Struggle for Constitutional Power).
- Tanör, Bülent-Yüzbaşıoğlu, Necmi:
- : *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2001. (Tanör-Yüzbaşıoğlu, 2001, *Türk Anayasa Hukuku*).
- Tanilli, Server : *Devlet ve Demokrasi, Anayasa Hukukuna Giriş*, 7 nci Bası, Cem Yayınevi, Eylül 1993.
- Tanör, Bülent : *Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu*, C.I, Hukuki boyutlar 2.B., BDS Yayını, İstanbul 1991.
- Tanör, Bülent : *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, Yapı Kredi Yayınları, 19. Baskı, İstanbul 2010.

Tanör, Bülent- Yüzbaşıoğlu, Necmi:

: *Türk Anayasa Hukuku*, 9 uncu Bası, Beta, İstanbul, 2009.

Tanör, Bülent-Yüzbaşıoğlu, N.: *1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku*, YKB Yayını, İstanbul, 2001.

Teziç, Erdoğan : *“Türkiye’de Siyasal Düşünce ve Örgütlenme Özgürlüğü”*, Anayasa Yargısı, No. 7, 1990.

Teziç, Erdoğan : *Anayasa Hukuku (Genel Esaslar)*, Gözden Geçirilmiş 16 ıncı Baskı, Beta, İstanbul 2013. (Teziç, a.g.e.).

Teziç, Erdoğan : *“1982 Anayasasında Demokrasi ve İnsan Hakları Alanında Yapılması İstetli Olacak İyileştirmeler”*, Hukukun Üstünlüğü Demokrasi İnsan Hakları, Ankara, 1999.

Teziç, Erdoğan : *“Kanunların Anayasaya Uygunluğunun Esas Açısından Denetimi”*, Anayasa Yargısı, Sy.2.

Teziç, Erdoğan : *Türkiye’de ve 1961 Anayasasına Göre Kanun Kavramı*, İÜHF Yayını, İstanbul 1972.

The Constitution of the Turkish Federated State of Cyprus. Published by the Printing Office of the Turkish Federated State of Cyprus, ty., ss. 1+54.

Suzie Navot : *The Constitutional Law of Israel*, Kluwer Law International, Wolters Kluwer, The Netherlands, 2007, ss. 1+380.

T. R. S. Allan : *Constitutional Justice, A Liberal Theory of the Rule of Law*, Oxford University Press, 2001, Published in USA, ss. x+332. (Allan, Constitutional Justice, A Liberal Theory of the Rule of Law, 2001).

Tıkveş, Özkan : *Teorik ve Pratik Anayasa Hukuku*, İzmir, 1982.

Tika : *Yeni Anayasalar, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Baltık Cumhuriyetleri*, A. Eren-A. Aleskerli; Ankara, 2005.

Tocqueville, Aleqis De : (1805-1859) : *Amerika’da Demokrasi*, Terc. İhsan Sezal, Fatoş Dilber, Yetkin Yayınları, Ankara, 1994.

Tom Ginsburg and Rosalind Dixon (Editors):

- : *Comparative Constitutional Law*, 2011 USA, ss. x+668. (Ginsburg-Dixon, *Comparative Constitutional Law*, 2011).

Tom Barkhuysen and Siewert D. Lindenberg (Editors):

- : *Constitutionalisation of Private Law*, 2006, The Netherlands, ss. 1+viii+134. (Barkhuysen- Lindenberg, *Constitutionalisation of Private Law*, 2006).

Turhan, Mehmet

- : *Hükümet Sistemleri ve 1982 Anayasası*, Diyarbakır, 1989.

Turhan, Mehmet

- : “*Anayasamız ve Demokratik Toplum Düzeninin Gerekleri*”, Anayasa Yargısı, C. VIII, Ankara, 1991.

Turhan, Mehmet

- : *Anayasal Devlet*, Genişletilmiş 2 nci baskı, Naturel, Ankara, 2003, 212 sayfa. (Turhan, *Anayasal Devlet*).

Turhan, Mehmet

- : “*Anayasa’nın Ön Varsayımlarını Değiştirmek: Frederick Schauer’in Hukuk Sisteminin Hukuksal Olmayan Veya Hukuk Dışı Temellerinin Değişimi Konusundaki Görüşleri*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, İst. 2012. (Turhan, 2012).

Turhan, Mehmet (Serhat Güven’le birlikte):

- : *Türk Anayasa Hukukunun Temel Metinleri*, Naturel, Ankara, 2005.

Tunç, Hasan

- : *Karşılaştırmalı Anayasa Yargısı (Denetimin Kapsamı ve Organları)*, Yetkin, Ankara, 1997. (Tunç, *Anayasa Yargısı*).

Tunç, Hasan

- : *Anayasa Hukukuna Giriş*, 2.B., Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999.

Tunç, Hasan

- : *Türkiye’de Anayasa Yenileme Süreci ve Temel Sorunlar*, Berikan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2012. (Tunç, *Anayasa Yenileme Süreci*).

Tunaya, Tarık Zafer

- : *Siyasi Müesseseler ve Anayasa Hukuku*, 3.B., İst. 1975.

- Tunaya, Tarık Zafer : *Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku*, Çağdaş Dünya ve Anayasa Hukuku, İstanbul 2000, s. 1+125.
- Tufts, James Hyden : *The Individual and His Relation to Society*, M. Kelly Publishers, New York, 1970.
- TBMM : *TBMM’de Temsil Edilen Partilerce TBMM Başkanlığına Sunulan Anayasa Değişikliği Konusundaki Görüş ve Öneriler*, Ankara, 1993. 1+172.
- Türk Anayasa Hukuku Mevzuatı*, Adalet Yayınevi, 6 ncı Baskı, Yayımlayan: Anayasa Hukukçuları Derneği, Ankara, 2020. (*Türk Anayasa Hukuku Mevzuatı*).
- Türkiye Barolar Birliği : Yayına Hazırlayan Av. Teoman Ergül: *Başkanlık Sistemi*, Ankara 2005, TBB Yayını.
- Türk Cumhuriyetleri Anayasaları:*
Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TURKPA) Yayını, Tercüme A. Eren, A. Asker, Ankara, 2012 (1+206 s).
- Türmen, Rıza : “*Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Açısından Temel Hak ve Özgürlüklerin Kapsamı ve Sınırlamaları*”, Yargıtay Dergisi, C. 28, Ocak-Nisan 2002, Sy. 1-2, 192-213.
- Union of Turkish Bar Associations: *Democracy and the Judiciary*, International Symposium, Ankara 4-6 January 2005, Editor Ozan Ergül, First Edition, 2006. (*Democracy and the Judiciary*, 2005).
- Uygun, Oktay : *1982 Anayasasında Temel Hak ve Özgürlüklerin Genel Rejimi*, Kazancı Yayınları, İstanbul 1992.
- Uzun, Cem Duran : “*Türk Anayasa Mahkemesi Kararlarında Siyasi Partilere Devlet Yardımı*”, Aliefendioğlu’na Armağan, ss. 255-276.
- Uzun, Cem Duran : *Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Yolu (Anayasa Şikâyeti)*, Beklentiler ve Riskler, Seta Analiz, Şubat, 2012.

- Üzeltürk, Sultan Tahmazoğlu: “*Venedik Kriterleri Çerçevesinde Siyasi Partilerin Yasaklanması*”, Aliefendioğlu’na Armağan, ss.333-356.
- Wayne D. Moore : *Constitutional Rights and Powers of the People*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 2. B., 1998, ss. 1+296.
- W. Ivor Jennings : *Parliament*, Cambridge University Press, Cambridge, 1948.
- William A. Schabas : “*Crime Against Humanity and Genocide*”, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı-2006, 3-7 Ocak 2006, C. I, s. 472-481.
- Winfried Hassemer : (Prof. Dr. H. C. Mult.): “*Devlet İstikrarının Anayasayla Güvence Altına Alınması*”, Uluslararası Anayasa Kongresi, 2012. (Winfried Hassemer, 2012).
- Vincenzo Miceli : *Modern Parlamentolar, Parlamento Hukuk ve Siyaseti Etütleri*, Çeviren Atıf Akgüç, Ankara, 1946.
- Vicki C. Jackson and Mark Tushnet:
- : *Comparative Constitutional Law*, Second Edition, Foundation Press, 2006.
- Yazıcı, Serap : “*Yeni Bir Anayasanın Yapımı Sürecinde Türkiye: Yasaklıktan Özgürlükçülüğe, Otoritizmden Demokrasiye, Vesayetçilikten Demokratik Temsile*”, Özbudun’a Armağan, ss. 739-810.
- Yazıcı, Serap : *Yeni Bir Anayasa Hazırlığı ve Türkiye, Seçkinlikten Toplum Sözleşmesine*, İstanbul 2009, Bilgi Üniversitesi Yayını. (Yazıcı, Seçkinlikten Toplum Sözleşmesine).
- Yenisey, Feridun : *Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu*, İstanbul, 1979, Fakülter Matbaası, İÜHFY nu. 559.
- Yegin, Mehmet : *Amerikan Federalizminin Dünü ve Bugünü*, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu

- (USAK), Analiz No. 8, Haziran 2011. (Yeğin, *Amerikan Federalizminin Dünü ve Bugünü*).
- Yeni Türkiye, : *İnsan Hakları Özel Sayısı*, Sy. 21, Mayıs- Haziran, 1998, Yıl 4, C. I. ss. 1-672; C.II, ss. 1-1535.
- Yeni Türkiye, : *Türk Demokrasisi Özel Sayısı*, Eylül-Ekim 1997, Sayı, 17, ss. 1- 722.
- Yıldız, Mustafa : *“AİHM nin İşlevsel Konumu”*, Anayasa Yargısı, 35. Yıl, 1997, C. 14, ss. 255- 332.
- Yıldız, Mustafa : *Anayasa Yargısında Geçici Tedbir Kararı*, Beta, İst. 1998, ss. 1+184. (Yıldız, Anayasa Yargısında Geçici Tedbir Kararı).
- Yücel, Bülent : *“Anayasa Mahkemesi Kararlarında Eşitlik İlkesinin Yorumlanması ve Cinsiyet Ayrımcılığına Yargısal Bakış”*, Kamu Hukukçuları Platformu, Anayasa Hukukunda Yorum, ss. 215-261.
- Yüzer, Dilara : *1982 Anayasası’nda Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması*, Yetkin, Ankara 2013, 1+234. (Yüzer, Basın Özgürlüğü).
- Yüzbaşıoğlu, Necmi : *Türk Anayasa Yargısında Anayasallık Bloku*, İÜHFY, İst. 1993.
- Yüzbaşıoğlu, Necmi : *Anayasa Hukuku El Kitabı*, Beta, İstanbul 2007, ss. 1+ 260.
- Zabunoğlu, Y. Kazım : *Kamu Hukukuna Giriş, Devletin Tanımı, Kaynakları ve Unsurları*, Ankara, 1973.
- Zabunoğlu, Hamdi Gökçe : *Türk Anayasal Düzeninde Siyasal Hak ve Özgürlüklerin Kapsamı ve Sınırları*, Yetkin, 2013, s. 1+315. (Zabunoğlu, Siyasal Hak ve Özgürlükler).

EK: ULUSLARARASI BAZI BELGELER:

- 10 Aralık 1948** : BMGK, İnsan Hakları Evrensel Bildirisini (**İHEB**) kabul etti.
- 04 Kasım 1950** : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (**AİHS**) kabul edildi. Türkiye aynı gün kabul etti. 10

- Mart 1954: Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini (AİHS) çekince ile onayladı.
- 18 Ekim 1961** : **Avrupa Sosyal Şartı** kabul edildi. Türkiye aynı gün kabul etti. 16 Haziran 1989: Türkiye, Avrupa Sosyal Şartını onayladı.
- 16 Aralık 1966** : BMGK, **Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi** ile **Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesini** kabul etti. Türkiye, 4 Haziran 2003'te çekince ile onayladı.
- 18 Aralık 1979** : BMGK, **Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşmeyi** kabul etti. 11 Haziran 1985: Türkiye, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşmeyi onayladı.
- 28 Ocak 1987** : Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna **bireysel başvuruyu** Türkiye, çekince koyarak kabul etti.
- 20 Kasım 1989** : BMGK, Çocuk Hakları Sözleşmesini (**ÇHS**) kabul etti. 14 Eylül 1990: Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesini imzaladı. 09 Aralık 1994: Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesini çekince ile onayladı.
- 02 Mart 2006** : Türkiye, BM İnsan Hakları Komitesine **bireysel başvuruyu** kabul eden ek ihtiyari protokolü onayladı.²

² Bkz. HT Fendoğlu, *Çocuk Hukuku*, 2'nci Baskı, Ankara 2022; BİHB, *İnsan Hakları*, s. 231 vd.